

§ 32

Oprávněné použití zbraně

Trestný čin nespáchá, kdo použije zbraně v mezích stanovených jiným právním předpisem.

Související ustanovení: § 12 – zásada zákonnosti a zásada subsidiarity trestní represe, § 13 – pojem trestného činu a k zásadě odpovědnosti za zavinění, § 14 – dělení trestných činů na přečiny a zločiny, § 15 – úmyslné zavinění, § 16 – zavinění z nedbalosti, § 18 – omyl skutkový, § 19 – omyl právní, § 20 – příprava k zvlášť závažnému zločinu, § 21 – pokus trestného činu, § 22 – pachatel (včetně nepřímého pachatele), § 23 – spolupachatel, § 24 – účastník, § 25 – věk, § 26 – nepříčetnost, § 27 – zmenšená příčetnost, § 29 – nutná obrana, § 28 – krajní nouze, § 41 písm. g) – polehčující okolnost při překročení mezí jiné okolnosti vylučující protiprávnost, § 58 odst. 6 – mimořádné snížení trestu odnětí svobody při překročení mezí jiné okolnosti vylučující protiprávnost, § 109 – trestní odpovědnost mladistvých upravuje zvláštní zákon o soudnictví ve věcech mládeže, § 110 – trestní zákon, § 111 – k pojmu trestného činu, § 113 – k pojmu pachatele

Související předpisy: zákon č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky; zákon č. 124/1992 Sb., o Vojenské policii; zákon č. 289/2005 Sb., o Vojenském zpravodajství; zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky; zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii; zákon č. 154/1994 Sb., o Bezpečnostní informační službě; zákon č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční strážní České republiky; zákon č. 341/2011 Sb., o Generální inspekci bezpečnostních sborů a o změně souvisejících zákonů; zákon č. 13/1993 Sb., celní zákon; zákon č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu a o změně zákona č. 156/2000 Sb., o ověřování střelných zbraní, střeliva a pyrotechnických předmětů a o změně zákona č. 288/1995 Sb., o střelných zbraních a střelivu (zákon o střelných zbraních), ve znění zákona č. 13/1998 Sb., a zákona č. 368/1992 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů (zákon o zbraních); zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim

Z literatury: Císařová, D. K nové koncepci okolností vylučujících protiprávnost. Trestní právo, 2000, č. 10, s. 9; Fenyk, J. Základy trestní odpovědnosti podle nového trestního zákoníku České republiky č. 40/2009 Sb. Trestní právo, 2009, č. 3, s. 5; Jelínek, J. a kol. Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část. 1. vydání podle nové právní úpravy účinné od 1. 1. 2010. Praha: Leges, 2009; Kratochvíl, V. „Zrcadlo prvních třiceti šesti...“ (paragrafů obecné části nového trestního zákona České republiky – 2002). Trestněprávní revue, 2003, č. 1, s. 1; Kratochvíl, V. a kol. Kurs trestního práva. Trestní právo hmotné. Obecná část. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009; Kuchta, J. K úpravě okolností vylučujících protiprávnost v novém trestním zákoně. In: Sborník Koncepce nové kodifikace trestního práva hmotného České republiky. Brno: Masarykova univerzita, 2000, s. 157; Kuchta, J. Několik poznámek k postavení a formulaci okolností vylučujících protiprávnost v připravované rekodifikaci trestního zákona. Trestněprávní revue, 2003, č. 2, s. 47; Kuchta, J. Postavení a úprava okolností vylučujících protiprávnost v připravované rekodifikaci trestního práva hmotného. In: Aktuální problémy rekodifikace trestního práva hmotného. Acta Universitatis Carolinae-Iuridica, 2007, č. 2, s. 65; Novotný, O., Vanduchová, M., Šámal, P. a kol. Trestní právo hmotné – I. Obecná část. 6. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2010; Prokejšová, M. Spoločné a rozdielne znaky nutnej obrany a oprávněného použitia zbrane. In: Záhora, J. (ed.) Zborník príspevkov zo seminára „Rekodifikácia trestného práva“. Bratislava: Bratislavská vysoká škola práva, 2008, s. 64.

Obsah výkladu:

I.	Zbraň	1
II.	Použití zbraně	2
III.	Jiný právní předpis	3

I. Zbraň

Oprávněné použití zbraně je důvodem vylučujícím protiprávnost, jestliže je zbraň použita *v mezích stanovených právním předpisem*. **1**

Co se rozumí *zbraní*, stanoví příslušné zákonné předpisy, v nichž je tento pojem definován různě; v některých se za zbraň považuje pouze zbraň střelná²⁹⁴ (srov. § 279), v některých je to zbraň střelná, bodná a sečná. Obecně lze však říci, že za zbraň nutno považovat *zbraň v technickém smyslu*. Pojem zbraně je zde tedy užší, než je chápáno ve smyslu § 118 u spáchání trestného činu se zbraní [**118**]. **Trestní zákoník** nerozlišuje zbraň služební a soukromou, a proto je možno v oprávněných případech použít jak služební, tak i soukromé zbraně (některé právní předpisy upravující použití zbraně však hovoří výslovně o služební zbraní, např. zákon č. **553/1991 Sb.**, o obecní policii, ve znění pozdějších předpisů, který v **§ 20** odst. 3 ObPol stanoví, že služební zbraní podle tohoto zákona se rozumí krátká střelná zbraň, jejímž držitelem je podle zvláštního zákona obec [srov. zák. č. **119/2002 Sb.**, o střelných zbraních a střelivu a o změně dalších zákonů (zákon o zbraních), ve znění pozdějších předpisů].

II. Použití zbraně

Pod pojmem *použití zbraně* se rozumí zacházení se zbraní takovým způsobem, k němuž je určena (např. střelné zbraně ke střelbě, bodné zbraně k bodání). Proto se použití zbraně jiným způsobem, např. u střelné zbraně úderem, posuzuje jako použití jiného donucovacího prostředku (za donucovací prostředek, nikoli použití zbraně, se zpravidla považuje „varovný výstřel“). Oprávnění použít zbraň je v příslušných zákonných předpisech, na které **trestní zákoník** odkazuje, vázáno na konkrétní a přesné podmínky. Jak z těchto předpisů vyplývá, nelze z oprávnění použít zbraň bez dalšího dovozovat, že oprávněná osoba může vždy osobu, proti níž zakročuje, usmrtit (viz dále). **2**

III. Jiný právní předpis

Jiným právním předpisem, na který toto ustanovení odkazuje, se rozumí především zákony, ale mohou to být i podzákonné právní předpisy vydané v mezích stanovených zákonem pro činnost ozbrojených sil a sborů, které použití zbraně blíže konkretizují (tyto podzákonné předpisy však nemohou stanovit mírnější podmínky pro použití zbraně, než stanoví zákon, mohou je však upřesnit, a tím vlastně oprávněné použití zbraně ještě více zúžit). **3**

Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění předpisů jej měnících a doplňujících (dále **PolČR**), stanoví podmínky pro použití zbraně v **§ 51 PolČR**, kde vymezuje, že policista je oprávněn použít při zákroku donucovací prostředek a zbraň, k jejichž používání byl vycvičen. V **§ 56 PolČR** jsou uvedeny konkrétní podmínky pro použití zbraně. *Policista je oprávněn použít zbraň:*

a) v nutné obraně nebo v krajní nouzi,

b) jestliže se nebezpečný pachatel, proti němuž zakročuje, na jeho výzvu nevzdá nebo se zdráhá opustit svůj úkryt,

- c) aby zamezil útěku nebezpečného pachatele, jehož nemůže jiným způsobem zadržet,
- d) nelze-li jinak překonat aktivní odpor směřující ke zmaření jeho závažného zákroku,
- e) aby odvrátil násilný útok, který ohrožuje střežený nebo chráněný objekt anebo prostor,
- f) nelze-li jinak zadržet dopravní prostředek, jehož řidič bezohlednou jízdou vážně ohrožuje život nebo zdraví osob a nezastaví na opětvnou výzvu nebo znamení dané podle zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (**zákon o silničním provozu**),
- g) jestliže osoba, proti níž byl použit donucovací prostředek hrozba namířenou střelnou zbraní nebo varovný výstřel, neuposlechne příkazu policisty směřujícího k zajištění bezpečnosti jeho vlastní nebo jiné osoby,
- h) ke zneškodnění zvířete ohrožujícího život nebo zdraví osoby.

Použití zbraně v případech uvedených v odstavci 1 písm. a) až f) **§ 56 PolČR** je přípustné *pouze za podmínky, že užití donucovacího prostředku by bylo zřejmě neúčinné* [donucovacími prostředky podle **§ 52 PolČR** jsou; a) hmaty, chvaty, údery a kopy, b) slzotvorný, elektrický nebo jiný obdobně dočasně zneschopňující prostředek, c) obušek a jiný úderný prostředek, d) vrhací prostředek mající povahu střelné zbraně podle jiného právního předpisu s dočasně zneschopňujícími účinky, e) vrhací prostředek, který nemá povahu zbraně podle **§ 56** odst. 5 PolČR, f) zastavovací pás, zahrazení cesty vozidlem a jiný prostředek k násilnému zastavení vozidla nebo zabránění odjezdu vozidla, g) vytlačování vozidlem, h) vytlačování štítem, i) vytlačování koněm, j) služební pes, k) vodní stříkač, l) zásahová výbuška, m) úder střelnou zbraní, n) hrozba namířenou střelnou zbraní, o) varovný výstřel, p) pouta, q) prostředek k zamezení prostorové orientace].

Před použitím zbraně v případech uvedených v odstavci 1 písm. a) až e) **§ 56 PolČR** je policista povinen *vyzvat osobu*, proti které zakročuje, *aby upustila od protiprávního jednání, s výstrahou, že bude použito zbraně*. Od výzvy s výstrahou lze upustit v případě, že je ohrožen život nebo zdraví policisty nebo jiné osoby a zákrok nesnese odkladu.

Při použití zbraně je policista povinen *dbát nutné opatrnosti*, zejména neohrozit život jiných osob a co nejvíce šetřit život osoby, proti níž zákrok směřuje.

*Zbraní se ve smyslu **§ 56 PolČR** rozumí zbraň střelná včetně střeliva a doplňků zbraně, vyjma vrhacího prostředku majícího povahu střelné zbraně podle jiného právního předpisu s dočasně zneschopňujícími účinky, dále zbraň bodná a sečná, výbušnina, speciální výbušný předmět, průlomový pyrotechnický prostředek a speciální náloživo.*

Ustanovení § 57 PolČR vymezuje *povinnosti policisty po použití zbraně* tak, že poté co použil zbraň a došlo ke zranění osoby, je policista povinen ihned, jakmile to okolnosti dovolí, poskytnout zraněné osobě první pomoc a zajistit lékařské ošetření. Dále je povinen učinit neodkladné úkony nebo jiná opatření, aby mohla být řádně objasněna oprávněnost použití zbraně.

Zárok, při kterém bylo použito zbraně, je policista povinen bezodkladně ohlásit svému nadřízenému a sepsat o něm úřední záznam s uvedením důvodu, průběhu a výsledku jejich použití.

Vedoucí policejního útvaru je povinen vyrozumět bez zbytečného odkladu příslušného státního zástupce o zranění nebo usmrcení osoby anebo o škodě nikoli nepatrné (§ 138 TrZ – nejméně 5 000 Kč), způsobených použitím zbraně.

Zvláště je *použití zbraně omezeno* podle § 58 PolČR při služebním zákroku proti těhotné ženě, osobě vysokého věku, osobě se zjevnou tělesnou vadou nebo chorobou a osobě mladší patnácti let, kde zásadně policista nesmí zbraně použít. Výjimkou je jedině případ, kdy útok těchto osob bezprostředně ohrožuje život a zdraví policisty nebo jiných osob nebo hrozí větší škoda na majetku (§ 138 TrZ – nejméně 50 000 Kč) a nebezpečí nelze odvrátit jinak.

Služební zákroky pod jednotným velením jsou upraveny v § 59 PolČR, podle kterého, zakročují-li policisté pod jednotným velením, rozhoduje o použití zbraně za podmínek uvedených v tomto zákoně velitel zakročující jednotky. O použití zbraně může na místě zákroku rozhodnout též nadřízený tohoto velitele, který tímto rozhodnutím přebírá velení až do ukončení zákroku. Rozhodnutí velitele i jeho nadřízeného musí být zadokumentováno záznamovou technikou se zvukem nebo v listinné podobě.

Zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii, ve znění pozdějších předpisů jej měnících a doplňujících, upravuje použití služební zbraně, kterou se rozumí krátká střelná zbraň, jejímž držitelem je podle zvláštních předpisů obec. Ustanovení § 20 ObPol upravuje, že je *strážník oprávněn použít služební zbraň*:

- a) za podmínek nutné obrany (§ 29 TrZ) nebo za podmínek krajní nouze (§ 28 TrZ),
- b) aby zamezil útěku nebezpečného pachatele, jehož nemůže jiným způsobem zadržet.

Použití služební zbraně v případě uvedeném v písm. b) je přípustné jen tehdy, jestliže *použití donucovacích prostředků by bylo zřejmě neúčinné*. Před použitím služební zbraně je strážník povinen *vyzvat osobu*, proti které zakročuje, aby *upustila od protiprávního jednání, s výstrahou, že bude použito služební zbraně*. Od výzvy s výstrahou může upustit jen v případě, že je ohrožen jeho život nebo zdraví anebo je-li ohrožen život nebo zdraví jiné osoby a zárok nesnese odkladu (§ 20 odst. 4 ObPol). Při použití služební zbraně je strážník povinen *dbát nutné opatrnosti*, zejména aby nebyl ohrožen život jiných osob, a co nejvíce šetřit život a zdraví osoby, proti níž zárok směřuje.

Zákon č. 154/1994 Sb., o Bezpečnostní informační službě, upravuje použití střelné zbraně v § 5 BISZ, podle něhož jsou příslušníci oprávněni držet a nosit služební střelnou zbraň a použít ji v případech krajní nouze nebo nutné obrany (srov. § 28 a 29 TrZ).

Zákon č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky, stanoví podmínky pro použití vojenské zbraně vojáky v činné službě. Podle § 42 OzbSil je voják oprávněn při výkonu pořádkové, strážní, eskortní a dozorčí služby použít vojenskou zbraň:

- a) aby odvrátil přímo hrozící nebo trvajícím útok vedený proti jeho osobě, útok, který mu bezprostředně hrozí, anebo útok na život nebo zdraví jiné osoby,
- b) aby odvrátil nebezpečný útok, který ohrožuje střežený objekt nebo stanoviště, a to po marné výzvě, aby od útoku bylo upuštěno,
- c) aby zamezil útěku ozbrojené osoby nebo osoby důvodně podezřelé ze spáchání zvláště závažného zločinu, kterou nelze jiným způsobem zadržet,
- d) je-li třeba zneškodnit zvíře, ohrožuje-li život nebo zdraví osob.

Vojenskou zbraní se pro účely tohoto ustanovení rozumí vojenská střelná zbraň, vojenská zbraň bodná nebo sečná. Před použitím vojenské zbraně ve shora uvedených případech pod písm. a) až d) je voják povinen, je-li to s ohledem na okolnosti případu možné, vyzvat osobu, proti které zakročuje, aby upustila od útoku nebo útěku, zvoláním „Stůj“, „Stůj, nebo střelím“, a podle okolností užít i výstražného výstřelu. Při použití vojenské zbraně je voják povinen dbát nutné opatrnosti, neohrožovat život a nezpůsobit zranění jiným osobám a co nejvíce šetřit život osoby, proti níž zákrok směřuje. Podle § 42 odst. 4 zákona č. 219/1999 Sb. je voják povinen, dovoluje-li to ohrožení, před použitím vojenské zbraně užít domluvy, napomenutí nebo použití hmatů a chvatů sebeobraný, služebního psa nebo úderu vojenskou zbraní. Voják je oprávněn použít některého z těchto prostředků, včetně použití vojenské zbraně v případech uvedených v písm. a) až d), jestliže umožňuje splnění povinností a přitom co nejméně ohrožuje život a zdraví osob, proti nimž zakročuje. Zároveň dbá na to, aby tento prostředek byl použit jen přiměřeným způsobem a aby případná škoda nebyla ve zřejmém nepoměru k významu chráněného zájmu.

Podobně jako u policie je omezeno použití zbraně tak, že se při zákroku nesmí použít vojenská zbraň, úder vojenskou zbraní a služební pes proti ženě, jejíž těhotenství je zjevně patrné, proti osobě vysokého věku, osobě se zjevnou tělesnou vadou nebo nemocí a dítěti, s výjimkou případu, kdy to povaha útoku, který vedou tyto osoby proti chráněnému zájmu, nebo mimořádnost vzniklé situace podle písm. a) a b) shora nezbytně vyžadují (§ 42 odst. 6 OzbSil).

Použití vojenské zbraně, služebního psa, hmatů a chvatů sebeobraný a údery vojenskou zbraní je voják povinen neprodleně po jejich použití hlásit nadřízenému a sepsat o tom záznam (§ 42 odst. 7 OzbSil).

Ustanovení § 32, o použití zbraně, *zákona č. 124/1992 Sb., o Vojenské policii, ve znění pozdějších předpisů*, uvádí, že *použití zbraně vojenským policistou se řídí zvláštním zákonem*, jímž je zákon č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky (viz výklad shora k tomuto bodu).

Podle *zákona č. 289/2005 Sb., o Vojenském zpravodajství, ve znění pozdějších předpisů, příslušníci Vojenského zpravodajství*, kteří jsou ve služebním poměru k České republice podle zvláštních právních předpisů [tj. zák. č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání, ve znění pozdějších předpisů, a zák. č. 218/2002 Sb., o službě státních zaměstnanců ve správních úřadech a o odměňování těchto zaměstnanců a ostatních zaměstnanců ve správních úřadech (*služební zákon*), ve znění pozdějších předpisů], jsou-li ve služebním poměru vojáka z povolání, mají oprávnění *držet a nosit služební střelnou zbraň a použít ji v případě krajní nouze nebo nutné obrany podle § 28 a 29 TrZ (§ 5 VojZprav)*.

Zákon č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční strážní České republiky (dále *VězSI*) upravuje podmínky pro použití střelné zbraně v § 18 *VězSI*. Podle tohoto ustanovení je *příslušník Vězeňské služby* (příslušník vězeňské stráže nebo justiční stráže, ale i jiný příslušník vězeňské služby, např. zařazený do správní služby nebo do pověřeného orgánu Vězeňské služby – dále jen „příslušník“) *oprávněn při plnění svých úkolů použít střelnou zbraň jen výjimečně*, aby:

- a) v případě nutné obrany odvrátil přímo hrozící nebo trvající útok proti jeho osobě nebo útok na život nebo zdraví jiné osoby,
- b) překonal odpor směřující ke zmaření služebního zákroku, pokud jej nemůže překonat jinak a nedokončení zákroku by ohrozilo život nebo zdraví jiné osoby,
- c) zamezil útěku osoby ve výkonu zabezpečovací detence, ve výkonu vazby nebo ve výkonu trestu odnětí svobody ze střeženého objektu nebo při eskortě, kterou nelze zadržet jiným způsobem,
- d) odvrátil nebezpečný útok, který ohrožuje střežený nebo chráněný objekt nebo stanoviště, po marné výzvě, aby bylo od útoku upuštěno,
- e) zneškodnil zvíře ohrožující život nebo zdraví osob.

Použití střelné zbraně je přípustné jen tehdy, jestliže by použití donucovacích prostředků bylo zřejmě neúčinné. Před použitím střelné zbraně v případech uvedených v písm. a) až d) je příslušník povinen *vyzvat osobu*, proti které zakročuje, aby *upustila od protiprávního jednání, s výstrahou, že bude použito střelné zbraně*. Od výzvy s výstrahou může příslušník upustit pouze v případě, že je ohrožen jeho život nebo zdraví anebo život nebo zdraví jiné osoby a zákrok nesnese odkladu. Při použití střelné zbraně je příslušník povinen *dbát nutné opatrnosti*, aby zejména neohrozil život nebo zdraví jiných osob a aby co nejvíce šetřil život osoby, proti níž zakročuje. Při služebním zákroku jsou stanovena i *omezení použití zbraně*, a proto nelze střelnou zbraň použít proti ženě, samozřejmě i těhotné ženě, osobě vysokého věku a osobě se zjevným zdravotním postižením nebo osobě

zjevně mladší 15 let, s výjimkou případů, kdy útok těchto osob bezprostředně ohrožuje život nebo zdraví příslušníka nebo jiné osoby anebo hrozí větší škoda na majetku a nebezpečí nelze odvrátit jinak, a případů uvedených pod písm. c) shora. Vždy je však příslušník povinen, dovolují-li to okolnosti a povaha služebního zákroku, před jeho provedením *použít domluvy, výzvy nebo varování k dosažení účelu zákroku* bez jeho provedení [§ 19 odst. 2 ve spojení s § 6 odst. 3 písm. b) VězSI].

Zakročují-li příslušníci pod jednotným velením, rozhoduje o použití donucovacích prostředků a střelné zbraně za podmínek uvedených v tomto zákoně velitel zákroku. Na něj přecházejí povinnosti, které mají jinak po použití donucovacího prostředku a střelné zbraně jednotliví příslušníci (§ 21 VězSI).

Zákon č. 341/2011 Sb., o Generální inspekci bezpečnostních sborů a o změně souvisejících zákonů, vymezuje podmínky pro použití zbraně v § 25 zákona o Generální inspekci bezpečnostních sborů, podle kterého je *příslušník inspekce oprávněn použít zbraň*:

- a) v nutné obraně nebo v krajní nouzi,
- b) jestliže se nebezpečný pachatel, proti němuž zakročuje, na jeho výzvu nevzdá nebo se zdráhá opustit svůj úkryt,
- c) aby zamezil útěku nebezpečného pachatele, jehož nemůže jiným způsobem zadržet,
- d) nelze-li jinak překonat aktivní odpor směřující ke zmaření jeho závažného zákroku,
- e) aby odvrátil násilný útok, který ohrožuje střežený nebo chráněný objekt anebo prostor,
- f) nelze-li jinak zadržet dopravní prostředek, jehož řidič bezohlednou jízdou vážně ohrožuje život nebo zdraví osob a na opětovnou výzvu danou podle jiného právního předpisu (zák. č. 361/2000 Sb., o silničním provozu) nezastaví,
- g) jestliže osoba, proti níž byl použit donucovací prostředek hrozba namířenou střelnou zbraní nebo varovný výstřel, neuposlechne příkazu příslušníka inspekce směřujícího k zajištění bezpečnosti jeho vlastní nebo jiné osoby,
- h) ke zneškodnění zvířete ohrožujícího život nebo zdraví osoby.

Použití zbraně v případech uvedených v odstavci 1 písm. a) až f) § 25 zákona č. 341/2011 Sb. je přípustné *pouze za podmínky, že užití donucovacího prostředku* (srov. § 20 a násl. zák. č. 341/2011 Sb.) *by bylo zřejmě neúčinné*.

Před použitím zbraně v případech uvedených v písmenech a) až e) § 25 odst. 1 zákona č. 341/2011 Sb. je příslušník inspekce povinen *vyzvat osobu*, proti které zakročuje, aby *upustila od protiprávního jednání, s výstrahou, že bude použito zbraně*. Od výzvy lze upustit v případě, že je ohrožen život anebo zdraví příslušníka inspekce nebo jiné osoby a zákrok nesnese odkladu. Při

použití zbraně je příslušník inspekce povinen dbát nutné opatrnosti, zejména neohrozit život jiných osob a co nejvíce šetřit život osoby, proti níž zákrok směřuje.

Zbraní se zde rozumí zbraň střelná včetně střeliva a doplňků zbraně, vyjma vrhacího prostředku majícího povahu střelné zbraně podle jiného právního předpisu (zák. č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu, ve znění pozdějších předpisů) s dočasně zneschopňujícími účinky, zbraň bodná a sečná.

Ustanovení § 26 zákona č. 341/2011 Sb. vymezuje *povinnosti příslušníka inspekce po použití zbraně* tak, že jestliže došlo ke zranění osoby, je příslušník inspekce povinen ihned, jakmile to okolnosti dovolí, poskytnout zraněné osobě první pomoc a zajistit lékařské ošetření. Dále je povinen učinit neodkladné úkony nebo jiná opatření, aby mohla být řádně objasněna oprávněnost použití zbraně. Zákrok, při kterém bylo použito zbraně, je příslušník inspekce povinen bezodkladně ohlásit svému nadřízenému a sepsat o něm úřední záznam s uvedením důvodu, průběhu a výsledku jejich použití. Inspekce vyrozumí bez zbytečného odkladu příslušného státního zástupce o zranění anebo usmrcení osoby nebo o škodě nikoli nepatrné (§ 138 TrZ – nejméně 5 000 Kč), způsobených použitím zbraně.

Zvláště je *použití zbraně omezeno* podle § 27 zákona č. 341/2011 Sb. při zákroku proti zjevně těhotné ženě, osobě zjevně vysokého věku, osobě se zjevnou tělesnou vadou anebo se zjevnou chorobou nebo osobě zjevně mladší 15 let, kdy příslušník inspekce nesmí použít zbraň, vyjma případů, kdy útok takové osoby bezprostředně ohrožuje život nebo zdraví příslušníka inspekce anebo jiné osoby nebo hrozí větší škoda na majetku (§ 138 TrZ – nejméně 50 000 Kč) a nebezpečí nelze odvrátit jinak.

Služební zákroky pod jednotným velením jsou upraveny v § 28 zákona č. 341/2011 Sb., podle kterého, jestliže jde o zákrok pod jednotným velením, rozhoduje o použití donucovacího prostředku a zbraně velitel zakročující jednotky. O použití donucovacího prostředku a zbraně může na místě zákroku rozhodnout také nadřízený tohoto velitele, který tímto rozhodnutím přebírá velení do ukončení zákroku. Rozhodnutí velitele zakročující jednotky a jeho nadřízeného o použití donucovacího prostředku nebo zbraně musí být zadokumentováno záznamovou technikou se zvukem nebo v listinné podobě.

Zákon č. 13/1993 Sb., celní zákon (dále *CelZ*), upravuje podmínky pro nošení a použití služební zbraně v § 40 *CelZ*, podle něhož je *celník oprávněn nosit služební zbraň*, přitom je *oprávněn použít zbraň* jen:

- a) aby v případě nutné obrany nebo při pomoci v nutné obraně odvrátil přímo hrozící nebo trvajícím útok vedený proti jeho osobě nebo útok na život nebo zdraví jiné osoby,
- b) jestliže se nebezpečný pachatel, proti němuž zakročuje, na jeho výzvu nevzdá nebo se zdráhá opustit svůj úkryt,
- c) nelze jinak překonat odpor směřující ke zmaření jeho závažného služebního zákroku,
- d) aby zamezil útěku pachatele zvláště závažného zločinu, jehož nemůže jiným způsobem zadržet,

- e) aby přinutil k zastavení dopravní prostředek, jehož řidič na opětovnou výzvu nebo znamení dané podle zvláštních předpisů nezastaví, a nelze-li jej zastavit jiným způsobem,
- f) aby odvrátil nebezpečný útok, který ohrožuje chráněný objekt celní správy nebo objekt územních finančních orgánů, v nichž celní orgány zabezpečují dodržování veřejného pořádku, po marné výzvě, aby bylo upuštěno od tohoto útoku,
- g) aby zneškodnil zvíře bezprostředně ohrožující život nebo zdraví osob,
- h) když osoba, proti níž byl použit donucovací prostředek hrozby střelnou zbraní nebo donucovací prostředek varovný výstřel, neposlechne pokynů celníka směřujících k zajištění bezpečnosti jeho vlastní nebo jiné osoby.

Zbraní se zde rozumí zbraň střelná, bodná a sečná. Použití zbraně celníkem v případech uvedených v písm. a) až f) je přípustné pouze tehdy, jestliže *použití donucovacích prostředků by bylo zřejmě neúčinné.* Před použitím zbraně v případech uvedených v písm. a) až f) je celník povinen *vyzvat osobu*, proti které zakročuje, aby *upustila od protiprávního jednání, s výstrahou, že bude použito zbraně.* Od výzvy s výstrahou může upustit jen v případě, že je ohrožen jeho život nebo zdraví anebo je-li ohrožen život nebo zdraví jiné osoby a věc nesnese odkladu (§ 40 odst. 4 CelZ). Při použití zbraně je celník povinen *dbát nutné opatrnosti*, zejména aby nebyl ohrožen život nebo zdraví jiných osob, a co nejvíce šetřit život osoby, proti níž zákrok směřuje (§ 40 odst. 5 CelZ).

Také **celní zákon** stanoví *zvláštní omezení pro služební zákrok* vůči těhotné ženě, osobě vysokého věku, osobě se zjevnou tělesnou vadou nebo chorobou a osobě zjevně mladší 15 let, kdy nesmí celník zbraně použít, vyjma případů, kdy útok těchto osob bezprostředně ohrožuje život a zdraví celníka nebo jiných osob nebo hrozí větší škoda na majetku a nebezpečí nelze odvrátit jinak (§ 43 CelZ).

Podle *zákona č. 96/1977 Sb., o hospodaření v lesích a státní správě lesního hospodářství, ve znění pozdějších předpisů*, byla i *lesní stráž* ve smyslu § 24 odst. 4 zákona o hospodaření v lesích a státní správě lesního hospodářství oprávněna při výkonu funkce nosit zbraň a tuto zbraň použít. Toto ustanovení, stejně jako navazující vyhlášku č. 98/1977 Sb., o lesní stráž, zrušil s účinností od 1. ledna 1996 zákon č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně a doplnění některých zákonů (**lesní zákon**), který v § 38 a 39 LesZ upravil znovu i lesní stráž a její povinnosti. Podle tohoto zákona však již *lesní stráž není oprávněna nosit a používat zbraň*, ale ve smyslu § 39 odst. 2 písm. c), d) LesZ *je oprávněna předvést bezodkladně policejnímu orgánu osobu, kterou přistihne při přestupku*, nelze-li jinak zjistit její totožnost nebo požadovat pomoc nebo součinnost orgánů Policie České republiky, popř. obecní policie, pokud nemůže splnění svých povinností zajistit vlastními silami a prostředky.

PAVEL ŠÁMAL

Poznámky pod čarou:

Příloha k zákonu č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu, podává v bodech 1 až 26 výčet a popis jednotlivých druhů střelných zbraní.

Poznámky pod čarou:

294 Příloha k zákonu č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu, podává v bodech 1 až 26 výčet a popis jednotlivých druhů střelných zbraní.